

Föstudaginn 2. október 1992.

Nr. 15/1991. **Kristján S. Guðmundsson**
gegn
tollstjóranum í Reykjavík.

Kærumál. Lögtak. Ómerking. Vanhæfi dómara.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðrún Erlendsdóttir og Pétur Kr. Hafstein og Guðmundur Jónsson, fyrrverandi hæstaréttardómari.

Sóknaraðili hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 9. janúar 1991 að fengnu áfrýjunarleyfi 28. desember 1990. Samkvæmt 3. mgr. 107. gr. laga nr. 90/1989 um aðför, sbr. 5. tl. 102. gr. laga nr. 92/1991, sætir málið meðferð kærumála fyrir Hæstarétti eftir 1. júlí 1992.

Sóknaraðili krefst þess, að hin kærða lögtaksgerð verði ómerkt og sér dæmdur málskostnaður fyrir Hæstarétti úr hendi varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess, að málinu verði vísað frá Hæstarétti og varnaraðila gert að greiða sér kærumálskostnað.

I.

Með úrskurði skattstjórans í Reykjavík 2. mars 1990 var kveðið svo á, að sóknaraðili máls þessa skyldi talinn virðisaukaskattskyldur aðili samkvæmt ákvæðum laga nr. 50/1988 um virðisaukaskatt. Með tilkynningu frá skattstjóra 28. maí 1990 var sóknaraðila gert kunnugt, að á hann hefði verið lagður virðisaukaskattur fyrir uppgjörstímabilið janúar-febrúar 1990.

Sóknaraðili kærði framangreinda ákvörðun skattstjórans í Reykjavík. Af því tilefni kvað skattstjóri upp svofelldan kæruúrskurð: „Að teknu tilliti til fram kominna upplýsinga í kæru yðar er fallist á kærana. Þér hafið því verið felldur af skrá yfir virðisaukaskattsskylda aðila ...“. Sóknaraðila var kynntur þessi úrskurður með bréfi skattstjóra 5. júní 1990, og virðist það hafa verið ítrekað með samhljóða bréfi 16. sama mánaðar.

Með innheimtubréfi frá eftirstöðvadeild varnaraðila 31. maí 1990 hafði sóknaraðila verið send áskorun um greiðslu á fyrrgreindri

skuld hans vegna virðisaukaskatts. Með bréfi 8. júlí 1990 leitaði varnaraðili til fógetaréttar Reykjavíkur um lögtak í eignum sóknaraðila. Hinn 17. september 1990 var gert lögtak fyrir skuldinni í fasteign sóknaraðila að Rauðagerði 39 í Reykjavík, og er það hin kærða lögtaksgerð. Fór hún fram á eigninni sjálfri að sóknaraðila fjarstöddum. Hana framkvæmdi Jón H. Snorrason, fulltrúi yfirborgarfégeta. Með bréfi 2. október 1990 var sóknaraðila send greiðsluáskorun vegna lögtaksins, og 3. sama mánaðar var það afhent til þinglýsingar.

Samkvæmt fram lagðri reikningsútskrift frá varnaraðila var skuld sóknaraðila vegna virðisaukaskattsins ásamt kostnaði af lögtakinu að fullu strikuð út í bókum embættisins 9. október 1990. Kveður varnaraðili skattstjórann í Reykjavík hafa tilkynnt embættinu með tölvuboði þann dag, að skatturinn væri felldur niður. Jafnframt er upplýst, að lögtakinu var aflýst á grundvelli yfirlýsingar frá varnaraðila.

II.

Kröfur sóknaraðila í máli þessu eru á því byggðar, að hið kærða lögtak hafi verið gert í heimildarleysi, þar sem álagning virðisaukaskatts á sig hafi þá verið úr sögunni. Lögtakið hafi þó ekki verið fellt úr gildi. Jafnframt hafi verið gallar á framkvæmd lögtaksins, er varða eigi ómerkingu. Um það segir í greinargerð sóknaraðila: „Þá er því haldið fram, að lögtaksgerðin sé haldin (sic) þeim annmörkum, að ómerkja beri hana, en sá, er lögtakið gerði, er tengdasonur gerðarþola, sóknaraðila, er jafnframt löggiltur til þess að framkvæma lögtök fyrir gerðarþola“.

Af hálfu varnaraðila er því haldið fram, að krafan um virðisaukaskatt á hendur sóknaraðila hafi fyrst verið felld niður 9. október 1990, þegar skattstjóri hafi tilkynnt varnaraðila um niðurfellingu hinna á lögðu gjalda. Úrskurður skattstjóra í júní 1990 hafi tekið til þess, hvort sóknaraðili ætti að vera á skrá yfir virðisaukaskattskylda aðila, en ekki til gjaldanna sjálfra. Skattkrafan hafi því verið í fullu gildi, þegar lögtak var gert hjá sóknaraðila. Á hinn bóginn hafi lögtaksgerðin fallið niður við þessa niðurfellingu kröfunnar, og geti hún því ekki orðið grundvöllur að málskoti til Hæstaréttar, sem sé einnig þarflaust vegna þess, að varnaraðili hafi látið aflýsa

aðfararveðinu í fasteign sóknaraðila. Þá hafi sóknaraðili ekki reynt að leita lausnargerðar fyrir fógetarétti.

Loks andmælir varnaraðili kröfu sóknaraðila um ómerkingu hinnar kærðu lögtaksgerðar vegna vanhæfis fógeta.

III.

Með bréfi dómsmálaráðuneytisins 10. janúar 1985 var Jón H. Snorrason lögfræðingur löggiltur „eftir beiðni yfirborgarfógetans í Reykjavík, Jóns Skaftasonar, og samkvæmt 33. gr. laga nr. 85 23. júní 1936, sbr. 15. gr. laga nr. 74 27. apríl 1972, ... til þess, frá 1. janúar 1985 að telja, sem fulltrúi téðs embættismanns og á hans ábyrgð að framkvæma lögtök fyrir tollstjórann í Reykjavík.“

Fyrir Hæstarétt hafa verið lögð gögn, er sýna, að frá árinu 1975 hefur Jón H. Snorrason verið tengdasonur Björns Hermannssonar, tollstjóra í Reykjavík. Samkvæmt því var fulltrúi yfirborgarfógeta mægður fyrirsvarsmanni gerðarbeiðanda að niðjatali, þá er hin kærða lögtaksgerð fór fram. Brast hann þannig hæfi til þess að fara með málið sem fógeti, sbr. 3. tl. 36. gr. laga nr. 85/1936 um meðferð einkamála í héraði. Ber því þegar af þeirri ástæðu að ómerkja hið kærða lögtak.

Rétt þykir, að varnaraðili greiði sóknaraðila 30.000 krónur í kærumálskostnað, og hefur þá ekki verið tekið tillit til virðisauka-skatts.

D ó m s o r ð:

Hin kærða lögtaksgerð er ómerkt.

Varnaraðili, tollstjórinn í Reykjavík, greiði sóknaraðila, Kristjáni S. Guðmundssyni, 30.000 krónur í kærumálskostnað.